

Riktlinjer för parboende i särskilt boende

I Vansbro kommun

Beslutad av kommunstyrelsen xxxx-xx-xx

RIKTLINJER FÖR PARBOENDE

BAKGRUND

Riksdagen har i enlighet med propositionen ”Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande i äldreomsorgen” beslutat om en ändring i 4 kap 1 b § Socialtjänstlagen (SoL) som innebär att **äldre** som varaktigt sammanbott ska kunna fortsätta att göra det även när den enes behov kräver särskilt boende. Denna bestämmelse gäller från och med 1 november 2012. I samband med införandet av parboendegarantin ändras även 18 § Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Förändringen innebär ett klagörande av att ansvaret för hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer bara omfattar dem som efter beslut av kommunen beviljats insatsen särskilt boende enligt 4 kap. 1 eller 2 § SoL. Det särskilda boendets personal kan dock vid behov utföra medboendes hemsjukvårdsinsatser.

Socialstyrelsen har i samarbete med Boverket gett ut en vägledning avseende parboendebestämmelser.

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Riktlinjerna gäller i de fall då endast den ena parten har behov av vårdboende. Dessa är utformade med stöd av SKL:s cirkulär 12:51, propositionen 2011/12:147 och bet.2011/12: SoU21. Samt ovanstående vägledning.

Riktlinjer för parboende ingår i nuvarande riktlinjer för handläggning av bistånd enligt socialtjänstlagen inom vård- och omsorgs verksamhet.

KRITERIER & DEFINITIONER

Med äldre menas person över 65 år.

Med medboende menas:

Make, maka, sambo, registrerade partner som flyttar med till särskilt boende utan att själv ha behov av särskilt boende. Med sambor avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll (1 § första stycket sambolagen). Personerna i fråga ska vara överens om att fortsättningsvis sammanbo på särskilt boende.

Paret ska varaktigt ha sammanbott innan flytten till särskilt boende aktualiseras, eller om den ena parten redan bor på ett sådant boende – ska paret dessförinnan varaktigt ha sammanbott. Det ska således inte vara fråga om en sammanlevnad av kortvarigare karaktär.

Regeringens förslag begränsas till äldre makar/registrerade partner och sambor som varaktigt bott tillsammans. I propositionen betonas dock att det kan finnas andra personer och par som vill flytta samman när den ena behöver flytta till ett särskilt boende men inte uppfyller villkoren i bestämmelsen. I sådana fall är det, liksom före lagändringen, socialnämnden som bedömer vad som i det individuella fallet ska ingå i en skälig levnadsnivå för den som behöver bo i ett vårdboende. Vid avslag kan beslutet överklagas till och avgöras av förvaltningsdomstol.

Parboende avser boende i samma lägenhet. Inom alla kommunens särskilda boenden finns vissa lägenheter med möjlighet till parboende.

Önskemål gällande specifikt särskilt boende tillgodoses i den mån som är möjlig. Efter att man har flyttat in på ett särskilt boende finns det möjlighet att ställa sig i byteskö till önskat särskilt boende.

HANTERING AV ANSÖKAN OM PARBOENDE

En person som är i behov av särskilt boende kan ansöka om parboende, dvs. att medboende, enligt definition ovan, flyttar med till särskilt boende utan att själv ha behov av vårdboende. Den som redan bor på särskilt boende kan också ansöka om detta.

Vid utredningen ska biståndshandläggaren utreda sökandens vilja och inställning till medboende. Biståndshandläggaren ska noggrant pröva att båda makarnas uppfattningar om gemensamt särskilt boende är väl övervägda och att de kan överblicka konsekvenserna av detta.

I samband med ansökan om parboende ska information ges om hur medboendes hyresförhållande och besittningsrätt påverkas vid situationer som medför ett upphörande av parboendebeslut. Det är viktigt att medboende som vid ev. individuell behovsbedömning inte är i behov av särskilt boende redan från börja är införstådd med vad som gäller och innan hyresförhållandet inlett.

Både sökandens och medboendens uttalade viljor måste vara säkerställda. Personer som inte är i behov av särskilt boende ska inte pressas av omgivningen till att flytta in i ett sådant boende.

Medboende rekommenderas att göra en noggrann övervägning inför ett eventuellt fortsatt sammanboende i ett särskilt boende - innan definitivt beslut om att avveckla sitt aktuella boende.

Om endast den ena parten vill sammanbo, finns det inga förutsättningar för att bifalla en sådan begäran.

Om personen som tidigare varit medboende så önskar, görs en utredning för att se om hennes/hans behov har förändrats och har rätt till särskilt boende. Ansökan hanteras i vanlig ordning inkl. ett nytt hyreskontrakt som är brukligt vid särskilt boende.

ÖVERKLAGANDE

Avslagsbeslut avseende parboende är överklagningsbart. Den som är part i ärendet kan alltid överklaga ett beslut som går denne emot. Part i parboendeärenden är endast den person som har eller ska beviljas särskilt boende.

Skäl för avslag kan vara att sökanden inte bedömts bo eller har bott varaktigt tillsammans med medboenden eller att de inte är överens om att bo tillsammans. Enligt rättspraxis ska socialtjänsten vid bedömning av om sökanden har rätt till sökt bistånd ta hänsyn till en rad olika aspekter och utifrån dessa göra en helhetsbedömning.

DOKUMENTATION

Regler för dokumentation avser inte den medboende. Om den medboende har egen personakt – detta till följd av beviljade biståndsinsatser som utförs i det särskilda boendet sker dokumentation i dennes akt. I vissa situationer kan den medboende behöva omnämnas i dokumentationen för den andra personen.

PROVBOENDE

Den medflyttande rekommenderas att under en tremånadersperiod som längst provbo i det särskilda boendet. Orsaken är att det är viktigt att känna efter om det är en form som fungerar för båda parter innan definitivt beslut tas och det ordinära boendet avvecklas. Det innebär att under provboendetiden skrivs hyreskontraktet med den som har biståndsbeslutet. Den medboende betalar ingen hyra till det särskilda boendet utan behåller, och betalar hyra, för sitt ordinära boende. Under provboendetiden betalar den medboende avgift för mat. Om personen har behov av vissa hemtjänstinsatser och/eller hemsjukvård under denna tid verkställs detta av personal på särskilt boende.

INFORMATION OCH VERKSTÄLLIGHET

Det är nödvändigt att den som ansöker om och erbjuds parboende ges ordentlig omfattande information före inflyttning.

MEDBOENDENS RÄTT TILL INSATSER & AVGIFTER

För medboende fattas inget beslut om plats på särskilt boende. Om medboenden har behov av insatser görs en ansökan hos biståndshandläggaren på samma sätt som in ordinärt boende. Skillnaden är att verkställigheten görs av respektive särskilt boende. Vissa insatser såsom avlösning i hemmet kan ej beviljas.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSINSATSER

Kommunen ansvarar inte för hälso- och sjukvårdsinsatser för den medboende. Ansvaret omfattar endast den som är biståndsberättigad till boendeformen. Den medboende söker hälso- och sjukvård av primärvården. Om den medboende är inskriven i hemsjukvården är det särskilda boendets sjuksköterska/arbetsterapeut/sjukgymnast som är ansvarig för hälso-och sjukvårdsinsatser och delegerade hälso-och sjukvårdsinsatser utförs av särskilda boendets personal.

KOST

I de lägenheter på särskilt boende som har fullt utrustat kök för självhushåll kan den medboende välja att bereda all mat själv. Makarna väljer själva om den av de sammanboende som fått bistånd får kosten som ingår i beslutet om särskilt boende eller avstår och att den medboende står även för all tillagning för partnern.

För övriga lägenheter i särskilt boende finns ingen möjlighet till matlagning. För den medboende gäller att betala för mat på det särskilda boendet motsvarande en avgift för måltidsabonnemang eller att lösa sina måltider på annat sätt.

TVÄTT OCH STÄDNING

Personalen på det särskilda boendet är dimensionerad efter dem som bor där med biståndsbeslut. Den medboende ska i huvudsak ta hand om sig själv som om det hade varit i ett ordinärt boende. Det innebär att den medboende själv ska ta hand om städning och om tvätt.

Eftersom toalett/badrum i särskilda boenden inte är utrustade med tvättmaskiner kan boendets gemensamma tvättstuga användas. Boendet tillhandahåller städutrustning, rengöringsmedel och tvättmedel.

Den medboende kan välja att själv sköta serviceinsatser i form av städ och tvätt själv eller mot en avgift ta del av den insats som make/maka/sambo har.

MÖBLER OCH INVENTARIER

Den medboende står själv för all möblering av lägenheten även egen säng, sängkläder, handdukar och övrig utrustning.

HEMTJÄNST

Om den medboende behöver hemtjänst görs en ansökan hos en biståndshandläggare som utreder behovet. Efter utredning och beslut utförs hemtjänstinsatsen av det särskilda boendet. Den enskilde betalar avgift enligt hemtjänsttaxan. Det innebär att handläggningen sker på samma sätt som i ordinärt boende.

AVGIFTER FÖR MEDBOENDE

Av 8 kap SoL framgår att kommunens får ta ut avgifter för stöd- och hjälpinsatser. En serviceavgift tas ut, oavsett individuellt stödbehov, för den basservice som kommer alla till del i form av tillgång till personal på plats, visst utbud av kollektiva aktiviteter, städutrustning, tvättmedel, rengöringsmedel och toalettpapper. I den avgiften ingår också eventuellt trygghetslarm.

Den medboende som väljer att inte utföra städ och tvätt själv får betala en avgift som motsvarar 2 timmar hemtjänstinsats per månad.

Medboende betalar hyra. Om det blir aktuellt med hemtjänst för den medboende betalas avgift enligt hemtjänsttaxan.

HYRESFÖRHÅLLANDEN & BESITTNINGSRÄTT FÖR MEDBOENDE

Den medboende ska teckna eget hyreskontrakt med Vansbro kommun om personen bor i ett separat rum. Om parboendeförhållandet upphör av någon anledning, t ex att flytt till annan kommun, den ena parten avlider eller att den medboende väljer att flytta ut upphör parboendebeslutet från det datum som händelsen inträffar.

Bor makarna/samborna i samma rum så har i normalfallet maka/make eller sambo rätt att överta den gemensamma lägenhet efter separation eller dödsfall, även om de inte tillhör den kategori som har rätt till boendet. Eftersom den kvarvarande hyresgästen också har besittningsrätt till lägenheten kommer hyresavtalet i normalfallet att förlängas även om uppsägning sker från kommunens sida. Hyreslagens bestämmelser gällande besittningsskydd m.m. gäller även för lägenheter inom ett särskilt boende.

Biståndshandläggaren ska informera den medboende vid ansökan om parboende att det är preciserat i hyreskontraktet att det är frågan om ett kategoriboende och att avtalet kan komma att sägas upp i det fall hyresgästen inte tillhör kategorin eller inte är i behov av bostad för parboende.

Det åligger biståndshandläggaren att skicka över bilaga till hyreskontrakt avseende parboende i kategoriboende till kontraktsskrivaren, ansvarig enhetschef/verksamhetschef, vid varje aktuellt tillfälle!

I vissa fall kommer parterna dock inte att kunna komma överens. För att få tillgång till lägenheten i ett sådant fall måste kommunen säga upp hyresgästen för avflyttning till hyrestidens utgång och om hyresgästen inte flyttar senast en månad efter hyrestidens utgång överlämna tvisten till hyresnämnden för prövning. Hyresnämnden får sedan göra en prövning om det föreligger något skäl för att bryta hyresgästens besittningsskydd i det enskilda fallet. En kontraktstext enligt ovan innebär inte att besittningsskyddet har avtalats bort, men det innebär att parterna är överens om att det är frågan om ett kategoriboende och denna omständighet väger tungt vid en eventuell förlängningstvist i hyresnämnden.

Av etiska skäl erbjuder kommunen en bostad i samverkan med Stiftelsen Vansbrohem. Om den lägenhet som erbjudits inte lever upp till medboendens önskemål måste medboenden ändå flytta ut från det särskilda boendet. Utflyttningen ska ske mycket skyndsamt, inom en vecka från det datum som den nya bostaden är inflyttningsklar med beaktande av tre månaders uppsägningstid. Medboende förväntas att aktivt söka annan bostad och att utflyttning sker mycket skyndsamt.